23.10.2023

Rahoitusmarkkinaosasto
Milla Kouri

Valtiovarainministeriön kirjallinen vastaus Talousvaliokunnan kysymyksiin

Millaisia vaikuttamistoimia kesäkuussa annetun delegoidun asetuksen osalta on tehty?

E 32/2023 vp:n koskevia delegoituja asetuksia koskeva alustava luonnos eli komission asiantuntijatyöryhmän luonnosraportti julkaistiin 3.8.2021. Luonnosraportin perusteella valtioneuvosto valmisteli ennakkovaikuttamislinjaukset tuleviin delegoituihin asetuksiin E 132/2021 vp -kirjeellä.

Delegoituihin asetuksiin on vaikutettu asiantuntijatasolla eri reittejä pitkin. Valtiovarainministeriö vastuuministeriönä vastaa hankkeesta ja hankkeen koordinoinnista sekä vaikuttamisesta, mutta myös muiden ministeriöiden asiantuntijat ovat käyneet keskusteluja sidosryhmien sekä komission asiantuntijoiden kanssa. Alla on listattuna keskeisimpiä vaikuttamishetkiä. Niiden lisäksi hankkeen osalta on käyty muitakin keskusteluja.

Komission jäsenvaltioiden kestävän rahoituksen asiantuntijatyöryhmä (ns. MSEG) on keskeisin jäsenvaltioiden vaikuttamiskanava taksonomian delegoitujen asetusten sisällön suhteen. Asiantuntijatyöryhmän asialistalla E 32/2023 vp:ta koskevien delegoitujen asetusten sisältö on ollut keskustelussa seuraavissa kokouksissa 6.4.2022, 4.10.2022, 15.12.2022, 24.1.2023, 20.4.2023, 25.5.2023 ja 21.6.2023. Suomi on vaikuttanut E 132/2023 vp:n kantojen mukaisesti kokouksissa. Lisäksi Suomi toimitti asiantuntijatyöryhmän kautta kirjallisia kommentteja 24.5.2022 ja 30.1.2023 komissiolle sekä vastasi 24.5.2023 komission konsultaatioon koskien delegoitujen asetusten luonnoksia.

Suurin osa poliittisesta ja korkean tason vaikuttamisesta tapahtui edellisen hallituksen aikaan. Tietojemme mukaan delegoitujen asetusten sisältö on ollut asialistalla Marinin hallituksen ministereiden tavatessa komissaareja esimerkiksi vuodenvaihteessa 2022/23. Lisäksi delegoitujen asetusten sisältö on ollut aiheena korkeatasoisten virkahenkilöiden ja komissaarien kabinettien välisissä tapaamisissa.

Tuleviin delegoituihin asetuksiin vaikuttamiseen on haettu näkemystä E 33/2023 vp -kirjeessä. Valtioneuvoston on jatkossakin tarkoitus jatkaa vastaavanlaista ennakkovaikuttamistyötä taksonomian delegoitujen asetusten osalta. Tietojemme mukaan korkean tason vaikuttamista on tehty jo Orpon hallituksen puolesta mm. kaivosteollisuuden taksonomiaan lisäämisen osalta.

Miten taksonomiaa koskeva sääntely vaikuttaa maatalousmaan käyttöä koskevaan rahoitukseen (vrt. Lucas-järjestelmä?

Taksonomia-asetuksen alaisissa delegoiduissa asetuksissa ei ole toimintoa koskien maataloutta. Kuitenkin maatalousmaan käyttöä sivutaan uusien rakennusten rakentamista koskevissa kriteereissä, jotka sisältävät ei merkittävää haittaa -kriteerin (DNSH), joka rajoittaa taksonomian mukaisten rakennusten rakentamista EU:n

LUCAS-tutkimuksen[1] mukaisille viljelysmaille, joiden viljavuus ja maanalainen biologinen monimuotoisuus on kohtalainen tai korkea. Kyseinen kriteeri rajoittaa rakentamista myös metsämaille ja monimuotoisuudeltaan rikkaille alueille[2]. Yksiselitteistä tapaa määrittää maanalaisen biologisen monimuotoisuuden tasoa ei kuitenkaan ole. Tiedossamme ei ole, että LUCAS-tutkimuksessa tai muualla olisi määritelty kynnysarvoja, joilla voitaisiin määritellä maanalaisen biologisen monimuotoisuuden kohtalaiseksi tai korkeaksi. Tämän takia kriteerin soveltaminen ja täyttäminen käytännössä voi olla toimijoille haastavaa.

Esimerkiksi tietojemme mukaan rakennusalalla (Green Building Council Finland) on koitettu selvittää tämän kriteerin tulkintaa osana isompaa ei merkittävää haittaa -kriteeri -selvitystä[3]. Selvityksessä todetaan, että LUCAS-tutkimuksen tietokantoihin perustuvissa kartoissa on esitetty maa-alueiden käyttöluokat niin epätarkalla tasolla, että niistä ei pysty arvioimaan yksittäisen tontin tai rakennuspaikan ominaisuuksia riittävällä tarkkuudella. Yhteistä näkemystä maaperän viljavuuden arvioimiseksi ei myöskään saatu muodostettua kyseisessä selvityksessä.

Suoranaisesti kyseinen ei merkittävää haittaa -kriteeri ei vaikuta maatalousmaalle rakentamiseen, vaan jatkossakin on mahdollista rakentaa maatalousmaalle. Kuitenkin jos rakennusyhtiö päätyisi harkitsemaan rakennuksen rakentamista maatalousmaalle, joka voitaisiin katsoa edellä LUCAS-tutkimuksen mukaisesti määritellyksi maatalousmaaksi, sille voisi rakentaa rakennuksen, mutta ei taksonomiakriteerien mukaista rakennusta. Jos rahoitusyhtiö omasta tahdostaan haluaa tukea taksonomian mukaista rakentamista, esimerkiksi parantaakseen oman kestävyysraportointinsa taksonomian mukaisuuttaan, niin siinä tapauksessa rakennusyhtiö voisi saada taksonomian mukaisen rakennuksen rakentamiseen rahoitusehdoiltaan hieman edullisempaa rahoitusta. Maanomistajan näkökulmasta muunlaisesta kuin edellä mainitusta LUCAS-tutkimuksen mukaisesti määritellystä maatalousmaasta voisi saada paremman hinnan kuin kriteerien mukaisesta, koska se mahdollistaisi taksonomian mukaisten rakennusten rakentamisen. Kyseisellä kriteerillä voi olettaa olevan viljavaa maatalousmaata omistavan näkökulmasta kahdenlaisia vaikutuksia: maan arvoon rakennusmaana, mutta toisaalta suojaava vaikutus maatalouskäytössä.

On kuitenkin huomioitava, että taksonomian mukaisen rakennuksen rakentamisen pitäisi täyttää myös muut kyseisen ympäristötavoitteen alaiset rakentamista koskevat vaatimukset. Koska lopullinen vaikutus riippuu mm. rakentajan ja rahoittajan päätöksistä, joiden päätöksentekoon vaikuttaa monet muutkin asiat, tarkkaa arviointia vaikutuksista on haastavaa antaa. Taksonomian mukaista rakentamista tapahtuu jo tälläkin hetkellä, mutta verrattuna koko rakennussektorin rakentamiseen sen osuus on hyvin pientä. Tämän takia taksonomian rakentamiskriteereillä ei voine katsoa olevan ainakaan vielä kovinkaan merkittävää vaikutusta maatalousmaan hintaan.

---

[1] JRC:n ylläpitämä Euroopan maaperän tietokeskus (ESDAC), LUCAS: maankäytön ja maapeitteen tilastollinen pinta-alatutkimus (https://esdac.jrc.ec.europa.eu/projects/lucas).

[2] Kyseinen kriteeri:
Uutta rakennusta ei ole rakennettu jollekin seuraavista:
a) EU:n LUCAS-tutkimuksen mukainen viljelysmaa, jonka viljavuus ja maanalainen biologinen monimuotoisuus on kohtalainen tai korkea;
b) rakentamaton viheralue, joka on biologiselta monimuotoisuudeltaan tunnustetusti rikas, ja maa-alue, joka on Euroopan uhanalaisten lajien luettelossa tai Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisten lajien luettelossa olevien uhanalaisten lajien (kasviston ja eläimistön) elinympäristöä;
c) maa-alue, joka vastaa kansallisessa kasvihuonekaasumäärien laskennassa käytettyä metsän määritelmää tai sellaisen puuttuessa FAO:n metsän määritelmää.

[3] **https://figbc.fi/wp-content/uploads/sites/4/2022/11/Tulkintoja-EU-taksonomian-DNSH-2-4-ja-6-kriteereihin.pdf**